

УДК: 342.951:351.85

[https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-5\(25\)-269-281](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-5(25)-269-281)

Шикеринець Василь Васильович,

кандидат наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та івентменеджменту, заступник декана факультету туризму з наукової роботи, ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, 76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, тел.: (095) 4239468, e-mail: vasyl.shykerynets@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-6845-1639>

Шикеринець Василь Васильович,

кандидат наук по государственному управлению, доцент, заведующий кафедрой управления социокультурной деятельностью, шоу-бизнеса и ивентменеджмента, заместитель декана факультета туризма по научной работе, ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, 76018, г. Івано-Франківськ, ул. Шевченко, 57, тел.: (095) 4239468, e-mail: vasyl.shykerynets@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-6845-1639>

Shykerynets Vasyl Vasilyevich,

Phd in public administration, Associate Professor, Head of the Department of Sociocultural Activities Management, Show Business and Event Management, associate dean Faculty of Tourism, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 76018, Ivano-Frankivsk, Shevchenko Str., 57, tel.: (095) 42-39-468, e-mail address: vasyl.shykerynets@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-6845-1639>

Польова Леся Василівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи, ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, 76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, тел.: (050)9760145, e-mail: lesia.plova@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0003-2971-5993>

Полевая Леся Васильевна,

кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры гостинично-ресторанного и курортного дела, ДВНЗ “Прикар-

патський національний університет імені Василя Стефаника”, 76018, г. Івано-Франківськ, ул. Шевченко, 57, тел.: (050) 9760145, e-mail: lesia.polova@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0003-2971-5993>

Зарічняк Андрій Петрович,
викладач кафедри туризмознавства і краєзнавства, ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, 76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, тел.: (097)3882955, e-mail: andriy.zarichnyak@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-7191-6583>

Заричняк Андрей Петрович,
преподаватель кафедры туризмоведения и краеведения, ДВНЗ “Прикарпатский национальный университет имени Василя Стефаника”, 76018, г. Івано-Франківськ, вул. Шевченко, 57, тел.: (097) 3882955, e-mail: andriy.zarichnyak@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-7191-6583>

Zarichniak Andrii Petrovich,
lecturer of the Department of Tourism Studies and Local History, Faculty of Tourism, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 76018, Ivano-Frankivsk, Shevchenko Str., 57, (097)3882955, e-mail: andriy.zarichnyak@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-7191-6583>

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ КУЛЬТУРИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Анотація. Культура як незалежна сфера культурного будівництва осягає широке коло державних і громадських органів, підприємств, установ, організацій. Пріоритетні напрями розвитку сфери культури окреслюються цільовими загальнодержавними програмами. Сьогодні сфера культури в Україні вимагає не тільки збільшення бюджетного фінансування, а ще й суттєве покращення ефективності процесів. Національна політика на регіональному рівні має на меті створити умови для підвищення конкурентоспроможності регіонів як основи для їх динамічного розвитку та усунення значних міжрегіональних відмінностей. Загалом, організації сфери культури, як правило, не в змозі покривати витрати, які потрібні на одного споживача, за рахунок доходів, отриманих від нього.

Організації сфери культури функціонують в умовах відсутності конкуренції, що викликає ризик зниження якості пропонованих сервісів. Потріб-

но розуміти, що в силу специфіки функціонування сфери культури багато процесів у ній протікають стихійно, знаходяться поза межами державного регулювання, спираючись на закони соціальної самоорганізації людей. Водночас деякі аспекти культурної діяльності цілком підлягають державному регулюванню і управлінню, гостро потребують зовнішнього стимулювання.

У зв'язку з цим у межах державного управління сфери культури виникає дисгармонія між прагненням органів державної влади до адміністрування культурної діяльності, її зайвої регламентації і дерегулюванням, демократизації, на яку орієнтовані неурядові організації, багато творчих колективів і творчі працівники. Регіональний культурний проект є принципово важливою формою самовираження та самореалізації.

Ключові слова: державна влада, державна політика, сфера культури, системи управління.

ОСОБЕННОСТИ РЕАЛИЗАЦИИ ОРГАНАМИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ В СФЕРЕ КУЛЬТУРЫ НА РЕГИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ

Аннотация. Культура как независимая сфера культурного строительства охватывает широкий круг государственных и общественных органов, предприятий, учреждений, организаций. Приоритетные направления развития сферы культуры определяются целевыми общегосударственными программами. Сегодня сфера культуры в Украине требует не только увеличения бюджетного финансирования, но и существенного улучшения эффективности процессов. Национальная политика на региональном уровне имеет целью создать условия для повышения конкурентоспособности регионов как основы для их динамичного развития и устранения значительных межрегиональных различий. В целом, организации сферы культуры, как правило, не в состоянии покрывать расходы, необходимые на одного потребителя, за счет доходов, полученных от него.

Организации сферы культуры функционируют в условиях отсутствия конкуренции, что вызывает риск снижения качества предлагаемых сервисов. Нужно понимать, что в силу специфики функционирования сферы культуры многие процессы в ней протекают стихийно, находятся за пределами государственного регулирования, опираясь на законы социальной самоорганизации людей. В то же время, некоторые аспекты культурной деятельности вполне подлежат государственному регулированию и управлению, остро нуждаются во внешнем стимулировании.

В связи с этим, в рамках государственного управления сферы культуры возникает дисгармония между стремлением органов государственной власти к администрированию культурной деятельности, ее излишней регламентацией и дерегулированием, демократизацией, на которую ориентированы неправительственные организации, много творческих коллективов и твор-

ческие работники. Региональный культурный проект является принципиально важной формой самовыражения и самореализации.

Ключевые слова: государственная власть, государственная политика, сфера культуры, системы управления.

PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION BY STATE AUTHORITIES OF STATE POLICY IN THE SPHERE OF CULTURE AT THE REGIONAL LEVEL

Abstract. Culture as an independent sphere of cultural construction comprehends a wide range of state and public bodies, enterprises, institutions, organizations. The priority directions of the development of the sphere of culture are determined by target nationwide programs. Today the sphere of culture in Ukraine requires not only an increase in budget funding, but also a significant improvement in the efficiency of processes. National policy at the regional level aims to create conditions for increasing the competitiveness of regions as a basis for their dynamic development and eliminating significant interregional differences. In general, cultural organizations, as a rule, are not able to cover the costs required for one consumer from the income received from him.

Organizations in the cultural sphere operate in the absence of competition, which causes the risk of reducing the quality of the services offered. It should be understood that due to the specifics of the functioning of the cultural sphere, many processes in it proceed spontaneously, are outside the limits of state regulation, relying on the laws of social self-organization of people. At the same time, some aspects of cultural activity are fully subject to state regulation and management, and are in dire need of external stimulation.

In this regard, within the framework of public administration of the cultural sphere, a disharmony arises between the desire of public authorities to administer cultural activity, its excessive regulation and deregulation, democratization, which is aimed at non-governmental organizations, many creative teams and creative workers. A regional cultural project is a fundamentally important form of self-expression and self-realization.

Keywords: state power, state policy, the sphere of culture, the sphere of culture, management systems.

Постановка проблеми. Особливої значущості державна культурна політика набуває з огляду на нагальну потребу у зменшенні адміністрування культурних процесів на різних рівнях, створення моделі ефективної взаємодії у розвитку регіонів між центром та місцевими елітами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема культурного розвитку суспільства в різні історичні епохи приділяли увагу українські та зарубіжні дослідники, зокрема: М. Кастельс, Ч. Лендрі, Ф. Матарасо, А. Перотті, В. Біблер, М. Каган, С. Кримський, М. Мамардашвілі,

А. Моль, О. Фліер. Деякі теоретичні аспекти функціонування культури розглядають Е. Баллер, Дж. Лалл, К. Мангейм, П. Сорокін та ін.

Теоретико-методологічні засади та визначення окремих аспектів державного регулювання сфери культури містяться у працях вітчизняних і зарубіжних учених: В. Андрущенко, В. Бакуменка, О. Батищева, І. Воронова, Л. Вострякова, О. Гриценка, Л. Губерського, Д. Дзвінчука, В. Доза, І. Дзюби, С. Дрожжина, О. Задихайло, С. Здіорука, В. Карлова, М. Кирюшко, С. Кіндзерського, О. Лазора, П. Надолішного, П. Петровського, М. Поплавського, М. Проскуріної, А. Свідзинського, В. Тертички, С. Чукута та інших, які відіграли важливу роль у формуванні концепції даної дипломної роботи.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що цілісне дослідження сутності та особливостей реалізації державної політики у сфері культури в сучасних умовах дасть змогу визначити основні напрями її оптимізації, засоби і механізми реалізації, адекватні тим процесам і тенденціям, що спостерігаються у культурному житті українського суспільства.

Метою дослідження є визначення і наукове обґрунтування основних напрямів державної політики у сфері культури на основі системного аналізу та особливостей її реалізації на прикладі Івано-Франківської області.

Відповідно до мети дослідження визначено завдання:

- проаналізувати нормативно-правове забезпечення реалізації державної політики у сфері культури (далі ДПСК) в Україні;

- обґрунтувати теоретичні основи сучасної парадигми державного управління у сфері культури;

- проаналізувати інституційні передумови реалізації ДПСК у контексті децентралізаційних змін;

- окреслити організаційно-правовий механізм реалізації ДПСК на регіональному рівні;

- розкрити соціально-економічний потенціал для здійснення ефективною реалізації ДПСК у Івано-Франківській області;

- проаналізувати стан реалізації соціально-культурної ідентичності у суспільстві;

- виявити можливості застосування особливостей моделей та підходів світової культурної політики у вітчизняну практику.

Об'єкт дослідження — державна політика у сфері культури в Україні.

Предмет дослідження — особливості й шляхи реалізації державної політики у сфері культури в Івано-Франківській області.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань дослідження у роботі використано такі методи пізнання:

- аналізу і синтезу — для обґрунтування необхідності та розкриття сутності реалізації державної політики у сфері культури, а також для обстеження сучасної нормативно-правової бази України, що регламентує функціонування даної сфери;

- економіко-статистичного аналізу — для визначення тенденцій розвитку культурної сфери України та вивчення її сучасного стану на регіональному рівні;

- логічний та історичний — для аналізу розвитку понять “державна

політика”, “сфера культура” у наукових працях з державного управління, історії культури, культурології, менеджменту, філософії;

- структурно-функціональний — для дослідження організаційної структури органів управління сферою культурною; порівняльного аналізу — для зіставлення характеристик культурної політики Іспанії, Італії, Франції та Німеччини.

Виклад основного матеріалу.

Культура як незалежна сфера культурного будівництва осягає широке коло державних і громадських органів, підприємств, установ, організацій та установ СК.

Основи чинного українського законодавства встановлюють правові, економічні, соціальні та організаційні засади розвитку сфери культури (далі СК) в Україні, врегульовують зв'язки в галузі створення, поширення, охорони та використання культурних цінностей і мають на меті:

- впровадження суверенних прав України в СК;
- відродження та процвітання культури української нації та культур національних меншин, що мешкають в Україні;
- забезпечення творчої свободи, безперешкодного розвинення культурно-мистецьких процесів.

Пріоритетні напрями розвитку СК окреслюються цільовими загальнодержавними програмами, які схвалюються Верховною Радою України (ст. 85 Конституції України) [1].

Реалізація ДПСК, правові, економічні та соціальні гарантії її виконання, система соціального захисту працівників культури передбачається Верховною Радою України. Ви-

конавчі органи забезпечують реалізацію культурної політики; за участі громадських об'єднань розглядають та фінансують національні програми щодо покращення розвитку культури; створюють обставини для відродження і розвитку культури українського суспільства, культур національних меншин, які проживають на території України та ін. [1, с. 42].

Основні напрями ДПСК залежать від реалій соціально-економічного життя країни, а також вирішення проблем.

Дослідження сучасного стану культурного розвитку в Україні дає змогу віднести до основних завдань:

- а) забезпечення належного рівня фінансування СК;
- б) створення правової бази у галузі культури, яка б відповідала потребам сучасного світу;
- в) охорона культурного надбання;
- г) підвищення ролі й престижності професії працівника культури [2, с. 256–257].

Основними тенденціями розвитку сучасної СК в українському суспільстві найчастіше називають:

- поглиблення інтеграції національної культури з європейською та світовою просторовою культурною;
- обмеження участі держави в підтримці СК у ринкових та економічних умовах;
- посилення розриву в рівні культурного розвитку між окремими регіонами держави [3].

До недоліків можна віднести:

- фінансування за залишковим принципом;
- відсутність усвідомлення важливості СК на рівні стратегічного управління;

- декларативність законодавчої бази, а в якості проблем відмічають захист національного та культурного простору в контексті глобалізації;

- концептуальну і програмову невизначеність культурної політики на різних рівнях управління;

- не уніфікованість процедур надання культурних послуг;

- низький рівень матеріально-технічного й кадрового забезпечення тощо [4].

В українських реаліях рекомендується використовувати елементи існуючих систем управління, з “американської” — податкові пільги для приватних осіб і корпорацій, що підтримують культуру, податкові пільги для некомерційних мистецьких організацій, акцій, окремих митців, з “британської” — збільшити витрати на культуру в держбюджеті, з “французької” — контроль державних структур у процесі виділення та розподілу коштів за допомоги місцевих органів влади [5].

Вибір стратегічних механізмів керівництва СК через аналіз впливу на економічні та соціальні результати СК зовнішнього та внутрішнього середовища повинні ґрунтуватися на принципі конкретизації об’єкта та встановлення механізму впливу сукупних умов впливу на результати його функціонування в довгостроковій перспективі.

Головна мета такого принципу полягає в точному врахуванні галузевих властивостей культурних організацій, змісту та складу вирішених соціально-економічних завдань, що дає змогу об’єктивно встановити взаємозв’язок між соціально-економічними результатами її діяльності та

характеристиками кожного індивідуального елементу середовищ суб’єкта господарювання.

Вплив державних органів на предмет управління проявляється через використання податкових пільг, які передбачені державною податковою системою державного фінансування, через бюджетну систему та інші законодавчо визначені форми, а також використання можливостей інституту державної власності.

Основою такого впливу є визнання законодавчої і нормотворчої діяльності, під час якої воно знаходить практичне застосування в державній політиці, тим самим створюючи тісний зв’язок між цим елементом середовища безпосереднього впливу та політичним середовищем як складовою чинника непрямого впливу.

Розглядаючи об’єктивні характеристики завдань СК, які, як правило, мають в основному соціальний характер, та специфіку діяльності закладів культури як освітніх організацій та суб’єктів господарювання, що мають значно некомерційну породу, варто зазначити, що в переважній більшості причин діяльності державних органів має вирішальний вплив на результати їх теперішньої діяльності і, перш за все, цілі цієї роботи, у довгостроковій перспективі.

Стан справ засвідчує, насамперед, той факт, що домінуючою формою власності у переважній більшості галузей у СК виступає державна форма власності, а основною правовою формою організацій виступає об’єднане підприємство, тому можна стверджувати, що органи виконавчої влади на різних рівнях отримують право

безпосередньої участі в керівництві такими об'єктами [6, с. 251].

Сьогодні СК в Україні вимагає не тільки збільшення бюджетного фінансування, а ще й суттєве покращення ефективності процесів через впровадження методологій стратегічного управління, що тягне за собою постійну зміну підходів до керівництва економічними та соціальними процесами, а також значні зміни в організації діяльності суб'єктів господарювання та галузі в цілому.

Проблематичність в управлінні стратегічною СК пов'язана насамперед з тим, що сама тільки сфера є багатоскладниковою системою, до якої відносяться велика кількість різних господарюючих суб'єктів та відносин між ними, більше того, культура держави є багатонаціональною і складається з безлічі субкультур та активно змінюється в часі [7, с. 108].

Звичайно, стратегія управління СК повинна бути з'єднана з єдиною державною стратегією соціально-економічного розвитку, при цьому тісно взаємодіючи та доповнюючи інші стратегії соціального блоку для забезпечення процесів соціальної інтеграції в суспільстві та покращення якості життя місцевого населення.

Стратегічні цілі сучасної державної політики потребують значних змін у інфраструктурі СК, надання більшої незалежності державним інституціям, створення умов для активної взаємодії державного, комерційного та некомерційного секторів з інтересами, пов'язаними з розвитком культури [8, с. 5].

Маючи значний економічний та інтелектуальний потенціал, Україна

в цілому, а також регіони, зокрема в частині комплексної оцінки економічної ефективності, життєвого рівня та екологічної безпеки, а також конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, значно відстає від західних та центральних європейських країн.

Нерівномірний регіональний розвиток та рівень життя місцевого населення створюють умови для соціальної напруги в суспільстві, загрожують територіальній цілісності країни, гальмують динаміку соціально-економічних показників, уповільнюють ринкові трансформації та знижують їх ефективність.

Тому національна політика на регіональному рівні має на меті створити умови для підвищення конкурентоспроможності регіонів як основи для їх динамічного розвитку та усунення значних міжрегіональних відмінностей.

Визначення пріоритетних цілей і завдань реалізації ДПСК не в останню чергу пов'язане з адекватною оцінкою і розумінням основних тенденцій постіндустріального розвитку як в загальносвітовому масштабі, так і на регіональному рівні. СК також здійснює регулювання життєдіяльності суспільства, що ґрунтується на ціннісних перевагах культурних норм поведінки.

Особливу роль у державному управлінні у СК і проведенні ДКП грає аспект управління, оскільки саме на державному рівні зосереджена основна інформація про культурні потреби місцевого населення. Як представляється нині з урахуванням специфіки сукупності галузей СК, існує очевидна необхідність со-

ціально-економічної реконструкції, розробки нових підходів до організації взаємодії держави і суспільства, коригування управлінських моделей.

У сучасній ДПСК в Україні основне значення має тенденція до децентралізації управління СК. На управлінському рівні це відображається в узгодженому розподілі компетенцій між різними рівнями влади. Вони відповідають за розробку нових моделей реалізації ДПСК з урахуванням місцевих соціально-економічних та культурних особливостей, культурних уподобань населення та об'єднаних територіальних громад. Тому завданням уряду є проведення національної політики та координація діяльності різних регіонів.

Децентралізація в СК також приводить до створення інших незалежних структур — приватного та некомерційного секторів. Сьогодні громадські, національно-культурні, релігійні, комерційні та інші структури залучаються до створення та реалізації.

Головне завдання даної роботи спрямоване на вивчення принципів реалізації національної політики розвитку СК на регіональному рівні та проблем, пов'язаних з розвитком СК на регіональному рівні. У процесі дослідження засад реалізації ДПСК на регіональному рівні важливо враховувати певні особливості, які внутрішньо властиві культурним галузям і впливають на їх функціонування у сучасному світі.

Стрімкий інноваційний розвиток, різке збільшення високотехнологічних інновацій, впровадження передових науково-технічних досягнень

веде до збільшення продуктивності праці в економіці, у багатьох її сегментах знижує витрати і ціни.

У цілому, організації СК, зазвичай, не в змозі покривати витрати, які потрібні на одного споживача, за рахунок доходів, отриманих від нього.

На відміну від приватних переваг використання послуг культурних установ супроводжується зовнішніми ефектами, не лише люди мають користь від використання культурних благ, але й інші верстви суспільства. У той же час існують культурні заходи, де при певних обсягах виробництва граничний дохід перевищує граничні витрати і з цього утворюється прибуток [9, с. 173].

Зокрема, йдеться про додаткові комерційні послуги усередині або на основі роботи установ СК. Це діяльність кафе, ресторанів, магазинів, торгових наметів, спеціальних майстерень, консультаційних та інформаційних центрів, рекламних проєктів, здача в оренду певних площ. Економічна оцінка таких сервісів, по суті, аналогічна оцінці діяльності комерційних структур.

Діяльність закладів культури характеризується також наявністю монополії на місцевому ринку. У більшості випадків створити, наприклад, кілька маленьких театрів, художніх музеїв та концертних залів у малих містах економічно не вигідно. Це пов'язано, зокрема, з тим, що середні витрати будуть вищими за граничні витрати, що є бар'єром для виходу на місцевий ринок.

Тобто, організації СК функціонують в умовах відсутності конкуренції, що викликає ризик зниження якості

пропонованих сервісів. Потрібно розуміти, що в силу специфіки функціонування СК багато процесів у ній протікають стихійно, знаходяться поза межами державного регулювання, спираючись на закони соціальної самоорганізації людей. Водночас деякі аспекти культурної діяльності цілком підлягають державному регулюванню і управлінню, гостро потребують зовнішнього стимулювання.

У зв'язку з цим у межах державного управління СК виникає дисгармонія між прагненням органів державної влади до адміністрування культурної діяльності, її зайвої регламентації і дерегулюванням, демократизації, на яку орієнтовані неурядові організації, багато творчих колективів і творчі працівники.

З одного боку, пряма участь держави є дуже потрібною, оскільки без державної допомоги багато проектів просто не можуть бути реалізовані з економічних, політичних, юридичних та інших причин.

З іншого боку, надмірне втручання держави може призвести до залежності культурної діяльності від органів влади, політичних структур, зміни змісту культурного життя, обмеженню свободи творчості і самовираження, кінець кінцем, до культурної деградації.

Відповідно, актуальним управлінським завданням є пошук оптимального балансу між державною участю в діяльності СК і наявністю максимально повної свободи культурної творчості, не залежної від політичних або ідеологічних орієнтирів правлячих кругів. Адже ефективне управління СК покликане створювати сприятливі організаційні, юри-

дичні та економічні умови для культурної діяльності.

Крім того, одним з основних питань управління СК на регіональному рівні нині являється встановлення оптимального співвідношення ринкових і неринкових механізмів. У СК функціонують різні за формою власності і правовому статусу організації як державні, так і недержавні, працюють на тих або інших економіко-правових підставах приватні особи.

Для СК в основному характерне багатоканальне фінансування, зокрема з державного бюджету, за допомогою виділення коштів з боку громадських, у тому числі благодійних організацій, бізнес-структур, меценатів і спонсорів. Безумовно, у сучасній змішаній економіці не є ефективною модель, при якій держава повністю підміняє собою ринкові інструменти. Прийнятніше, коли держава створює для їх впливу рамкові умови, допускаючи достатню свободу ринкових відносин [9, с. 174].

У рамках державного фінансування СК його здійснення може бути кошторисним, проектним, програмно-цільовим, а також можуть бути використані різні комбінації цих методів.

Допомога держави у фінансуванні СК сприяє встановленню цін на рівні, що відповідає можливостям споживачів сплачувати послуги установ СК.

Участь держави у розвитку СК виражається також у прямих і непрямих методах регулювання, виробництві культурних послуг установами державного сектора, різних пільгах і дотаціях.

Розробкою основних засад державної політики розвитку СК займається МКМС України.

Пріоритетними завданнями регіональної політики у СК є:

- державна підтримка розвитку культури усіх регіонів України;
- реалізація регіональних стратегій культурного розвитку;
- збереження та оптимізація базової мережі закладів культури;
- поліпшення взаємодії з регіональними органами культури;
- підтримка розвитку аматорського мистецтва і традиційної культури;
- сприяння збереженню й розвитку культурної інфраструктури у сільській місцевості та малих містах [10].

Важливу роль у культурному розвитку регіонів, налагодженні співпраці між регіонами у СК, підвищенні ролі української мови та україномовних культурних практик відіграє розвиток аматорського мистецтва, збереження й популяризація народних традицій. Виконанню цих завдань значною мірою сприяють культурно-мистецькі заходи, що проводяться в різних містах і областях України за фінансової підтримки МКМС України.

Як свідчить передовий європейський досвід, на шляху до децентралізації можливі й негативні наслідки, основними серед яких можуть бути:

- невизначеність регіональними органами влади пріоритетів у наданні культурних послуг, особливо соціально незахищеним верствам місцевого населення;
- недостатній потенціал місцевих органів в управлінні технічними послугами;

- відсутність взаємозв'язків між владними структурами різних рівнів;
- погіршення якості послуг за відсутності системи чіткого регулювання;

- недосконалість системи звітності з виконання загальнонаціональних завдань;
- збільшення ймовірності корупції [11, с. 150].

Реалізація ДПСК на регіональному рівні — це, з одного боку, істотна складова стратегії соціального та культурного розвитку України, яка реалізується відповідно до загальних завдань ДКП; з іншого боку, ця політика виступає як самостійна сфера проектної діяльності, що має на меті всебічну підтримку та популяризацію культурної самобутності кожного регіону, його історичних пам'яток, мови, релігії, фольклору, народної творчості, створення умов для розвитку культурного життя даної територіальної громади.

СК — це багаторівнева система, яка здатна зв'язуватися з населенням і державними органами влади, громадськими організаціями, бізнесовими структурами, мистецькими об'єднаннями. СК має реальні можливості для громадян регіону реалізовувати свої права та громадянські свободи, вирішувати культурні проблеми та покращувати соціальну реальність.

Регіональний культурний проект є принципово важливою формою самовираження та самореалізації. Нові соціально-економічні реалії та суперечливий характер реформ відновили проектну діяльність на регіональному рівні як засіб покращення соціокультурної реальності.

Використання проектного потенціалу СК на регіональному рівні дає можливість:

- розвивати та використовувати механізми його саморозвитку;
- моделювати та прогнозувати пріоритетні напрями та види культурної діяльності;
- сприяти використанню історичного досвіду людей;
- оптимізувати духовне життя суспільства;
- створити сприятливе соціокультурне середовище, необхідне для людського розвитку.

Саме в об'єднаній територіальній громаді, регіоні народжується стратегія розвитку СК, яка враховує специфічні особливості самих територій, їх історичні та культурні традиції, інтереси та запити різних груп місцевого населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> (дата звернення: 12.04.2020).
2. *Каган М. С.* Философская теория ценности. СПб. : Петрополис, 1997. 205 с.
3. *Каган М. С.* Философия культуры : монография. СПб. : Петрополис, 1996. 415 с.
4. *Лалл Дж.* Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід / пер. з англ. Київ : К.І.С., 2002. 264 с.
5. *Авер'янов В. Б., Пухтецька А. А.* Удосконалення організації та діяльності системи органів виконавчої влади з урахуванням європейських принципів і стандартів // Часопис

Київського ун-ту права. 2010. № 4. С. 110–117.

6. *Кіндзерський С. А.* Державне управління в гуманітарній сфері регіону України: стан та тенденції розвитку : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ, 2006. 20 с.
7. *Гриценко О. А., Солодовник В. В.* Шляхи удосконалення фінансування культури в Україні: аналіт. записка. URL: http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2004_1.php (дата звернення: 12.04.2020).
8. *Моль А.* Социодинамика культуры. Москва : Прогресс, 1973. 416 с.
9. *Флиер А. Я.* Вектор культурной эволюции // Обсерватория культуры. 2011. № 3. С. 51–61.
10. *Олешко А. А.* Концептуальні засади антикризового регулювання національної економіки // Економіка та держава. 2012. № 9. С. 4–7.
11. *Флиер А. Я.* Культурология для культурологов: учеб. пособие для магистрантов и аспирантов, докторантов и соискателей, а также преподавателей культурологии. Москва : Академ. проект, 2000. 496 с.

REFERENCES

1. *Konstytutsia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]* (1996, June 28) № 254k / 96-VR. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> (access date: 12.04.2020) [in Ukrainian].
2. Kagan M. S. (1997) *Philosofskaya teoriya tsennosti [Philosophical theory of value]*. Saint-Petersburg: Petropolis [in Russian].
3. Kagan M. S. (1996) *Philosophia kultury: monographia [Philosophy of Culture: Monograph]*. Saint-Petersburg: Petropolis [in Russian].

4. Lall Dh. (2002) *Mass-media, komunikatsia, kultura: hlobalnyy pidhid* [*Mass media, communication, culture: a global approach*] (trans. from English). Kiev: KIS [in Ukrainian].
5. Averyanov V. B., & Pukhtetska A. A. (2010) Udoskonalennia organizatsii ta diyalnosti systemy organiv vykonavchoi vlady z urahuvanniam yevropeiskyh pryntsupiv I standartiv [Improving the organization and operation of the system of executive bodies, taking into account European principles and standards] (P. 110–117) *Journal of the Kiev University of Law*, 4 [in Ukrainian].
6. Kindzersky S. A. (2006) Derzhavne upravlinniav humanitarnii sferi regionu Ukrainy: stan ta tendentsii rozvytku: avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr : 25.00.02 [Public administration in the humanitarian sphere of the region of Ukraine: state and development trends: Abstract. dis....PhD in State Administration. ref. : 25.00.02]. *Nats. akad. derzh. upr. Pry Pryzedentovi Ukrainy – Nat. Acad. state ref. under the President of Ukraine*. Kiev [in Ukrainian].
7. Gritsenko A. A., & Solodovnik V. V. (2004) *Shliahy udosonalennia finansuvannia kultury v Ukraini: analit. zapyska*. [Ways to improve the financing of culture in Ukraine: an analyst. note]. Retrieved from: http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2004_1.php (access date: 12.04.2020) [in Ukrainian].
8. Mole A. (1973) *Sotsyodinamika kultury* [*Sociodynamics of culture*]. Moscow: Progress [in Russian].
9. Flier A. Ya. (2011) Vektor kulturnoi evolyutsyi [Vector of cultural evolution]. *Observatoriya kultury – Cultural Observatory*, 3, 51–61 [in Russian].
10. Oleshko A. A. (2012) Kontseptualni zasady antykrizovoho reguluvannia natsionalnoi ekonomiky [Conceptual bases of anti-crisis regulation of the national economy]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and the state*, 9, 4–7 [in Ukrainian].
11. Flier A. Y. (2000) *Kulturologia dlia kulturologov: uchebnoe posobie dlia magistrantov i aspirantov, doktorantov i soiskatelei, a takzhe prepodavatelei kulturologii* [*Culturology for culturologists: a textbook for undergraduates and graduate students, doctoral students and applicants, as well as teachers of culturology*]. Moscow: Academic Project [in Russian].